

S letom sme sa rozlúčili na bicykli!

Slnecný deň 29. 08. 2019 patril nielen výročiu Slovenského národného povstania, ale aj športovej akcii Rozlúčka s letom. Ráno o deviatej hodine sa priestranstvo pred Halašom postupne začalo zaplňovať deťmi. Prípravy začali o ôsmej hodine. Kto mohol, pomohol. S menším meškaním sme o pol desiatej odštartovali súťaž na bicykli.

Tento rok nešlo o rýchlosť, ale o technickú zdatnosť. Dráha bola v skutku originálna a vyžadovala si určitú dávku sústredenia a trpezlivosti. Začínalo sa od najmladších po najstarších. Prvá prekážka boli dve hasičské hadice, tesne vedľa seba položené tak, aby vytvorili úzky priestor, ktorý museli deti prejsť bez vybočenia. Ďalej nasledovali kužľky, jazda zručnosti s pohárom vody, pohyblivá kladka, osmička, drevený mostík a opäť úzky priestor pozostávajúci z dvoch sudov položených tesne vedľa seba. Nebolo dôležité prejsť najrýchlejšie, ale čo najprecíznejšie s najmenším počtom tresných bodov. Jazdu na bicykli si neskôr vyskúšali aj niektorí rodičia, presvedčili sa o jej originalite a na chvíľku sa vrátili späť do detských čias. Veď v každom z nás niekde v kútiku duše drieme to dieťa, ktoré od rána do večera bolo vonku, jazdilo na bicykli, stavalo bunkre, skákalo cez gumu a venovalo sa všetkým možným aktivitám, ktoré k jeho veku patrili. Zhodli sme sa

na tom, že trasa nepatrila medzi tie najľahšie, ale pravda je, že dnešné deti sú veľmi šikovné, múdre i trochu náročné a treba neustále pomyslenú latku kvality zvyšovať a prinášať nové- originálne zážitky.

Pre deti boli pripravené i ďalšie disciplíny. Vyskúšali si hádzanie kruhov či loptičiek na terč. Program pokračoval spoločnou opekačkou, po ktorej bola pena. Myslím, že na tú sa deti najviac tešili. Nedočkavo sa do nej vrhli a poriadne sa vyšantili. Rodičia stáli bokom a sledovali svoje ratolesti. Niektoré deti nebolo spod nánosov peny vidieť, len sem-tam trčal kúsok ruky, či nohy. Ba bol problém ich aj spoznať, pena im pokryla celé telo. Hasiči ich následne vyoblievali vodou a zbavili peny. Počasie nám prialo a slniečko nás zohrievalo svojimi teplými lúčmi, preto sa staršie deti spontánne presunuli do potoka, ktorý im priniesol vytúžené ochladenie.

O druhej hodine bolo v pláne podstúpiť výstup na Rady. Veru, že sme aj nachystaní boli, ale ako to býva za horúcich letných dní, búrka nás neminula. Z ničoho nič nad Malužinou poriadne zahrmelo, zotmelo sa a spustil sa silný lejak. Bolo rozhodnuté, nikam nejdeme, za to sme u pána starostu sadli k spoločnému stolu a pustili sa do hrania spoločenskej hry Aktivity. Deň sme ukončili smiechom a zábavou.

Touto cestou sa chcem poďakovať všetkým, ktorí pomohli s organizačnými prácami. Nie je to o jednotlivcoch, ale o tímovej práci.

-kbarťkova-

Základná škola s materskou školou v Hybiach – ako začal školský rok?

Začiatok školského roku na ZŠ v Hybiach bol tento rok výnimočný v dvoch smeroch. Evanjelická časť budovy školy prešla rekonštrukciou. Vymenili sa okná, vynovila sa fasáda. Financovanie zabezpečila Evanjelická cirkev z úverových zdrojov. Pracovníci školy a dobrovoľníci z rady rodičov a priateľov školy svojpomocne pomohli vymalovať a vyčistiť priestory školy, za čo im patrí veľká vďaka.

Novinkou v tomto školskom roku je bezplatné stravovanie žiakov. Škola bola nútená zakúpiť nový softvér, teda stravovací systém v hodnote 1.580,- Eur, ktorý je prepojený so školským informačným systémom. Komunikácia medzi školskou jedálňou a žiakom prebieha elektronicky pomocou čítacieho zariadenia, čipu, ktorým sa deti prihlasujú cez pridelené užívateľské meno a heslo do systému (strava.cz) v prípade, ak chcú obed odhlásiť. Musia tak urobiť do 14. hod pred-

chádzajúceho dňa, inak budú musieť neodhlásený obed zaplatiť. Čítacie zariadenie stojí 4,80 a financuje ho rodič. Zo 173 žiakov školy tento bezplatný systém stravovania nevyužíva len 13 žiakov. Školská jedáleň zabezpečuje prípravu stravy aj pre škôlku (ďalších 30 obedov) a tiež pre hybských dôchodcov, ktorým obec zabezpečuje donáškovú službu. Novým systémom stravovania stúpol počet obedov minimálne o 50 ks. Škola bola nútená zmeniť organizáciu vyučovania tak, aby sa žiaci mohli stravovať na 3 smeny. Prestávka na obed trvá ½ hodiny.

Škola ponúka žiakom širokú škálu mimoškolskej činnosti, ako je vyučovanie anglického jazyka od 1. ročníka, širokú ponuku voľnočasových a záujmových aktivít na podporu talentov a zručností, plavecký výcvik, lyžiarsky výcvik, prácu s PC a internetom. Škola pripravuje žiakov na rôzne vedomostné a športo-

vé súťaže. V oblasti športu spolupracuje s TJ Hybe v oblasti futbalu a tiež bežeckého lyžovania. Výsledkom prípravy žiakov v bežeckom lyžovaní je účasť žiakov školy na zimnej olympiáde. Čo nové majú ešte na ZŠ v Hybiach? Majú nového mladého telocvikára.

Viac informácií o študijných výsledkoch a o výsledkoch súťaží a olympiád školy sa dozviete zo stránky zshybe.sk. V záložke Záverečná správa je zverejnená "Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2018-2019". Škola dosiahla v minulom roku jedno z najlepších hodnotení v odbornosti vyučovania na 2. stupni- až 88,8 %.

Týmto sa chcem poďakovať pánu riaditeľovi Mgr.Pavlovi Gondovi a vedúcej školskej jedálne Dane Michalidesovej za milé prijatie a ústretovosť.

-Mašpanková-

V triedení odpadu sme lepší o 10,3%

Naši občania si zaslúžia pochvalu za triedenie odpadu. V 1. Q. 2019 sme separovali z celkového odpadu 34,8 %. Podľa štatistiky vývozu odpadu sme v 2. Q. 2019 separovali až 45,1%. Je pravda, že obci pomohol vývoz 2,36 ton objemového odpadu a tiež 1,28 ton elektronických a nebezpečných zariadení, ale plastov sme separovali o 0,59 tony viac ako v 1. Q. 2019. Ak budeme takto pokračovať, v budúcom roku obec nebude musieť zvyšovať poplatok za vývoz komunálneho odpadu. Držme si palce!

1. kvartál 2019

2. kvartál 2019

	1. kvartál 2019	2. kvartál 2019
Celkový odpad (ton)	11,0	17,8
- z toho triedený odpad z domácností (ton)	7,2	9,8
- z toho netriedený odpad	3,8	8,0
% triedenia	34,8%	45,1%

Starostove novinky

V tomto článku budem reagovať na dva anonymné listy vložené do schránky obecného úradu, ale aj do domovej schránky jednej z poslankyň. Tu chcem hneď podotknúť, že na účely písomných otázok na starostu obce a obecného zastupiteľstva (aj anonymných) je určená schránka pred vchodom na obecný úrad.

» Čo sa plánuje s Trégerovským domom, necháme ho schátrať?

Trégerovský dom už niekoľko rokov chátra. A je to viditeľné. Preto viacerí považujete investíciu doňho za zbytočnú. Prečo sme ho kúpili?

Kúpa Hostinca bola podmienkou pri predaji pozemkov okolo Haláša. A ako kultúrna pamiatka je to pre nás aj záťaž, aj výhoda. Nie je to síce až taká starobylá budova, ale predsa len je súčasťou niekoľkých historických objektov našej obce, ktoré by sme mali zachovať a udržiavať ako naše kultúrne dedičstvo. Tým skôr, keď ostatné objekty (Komerhof, tri banícke domy na vršku, či pôvodné drevenice) sú súkromným majetkom a historický prvok v nich podlieha modernizácii, či rozkladu (fara, stará škola).

Vypracovali sme preto „zámer na obnovu kultúrnej pamiatky Hostinec“, ktorý bol zaslaný na Krajský pamiatkový úrad v Žiline. Po schválení zámeru a určení podmienok, podľa ktorých bude možné obnovu uskutočniť, dáme vypracovať projektovú dokumentáciu, na základe ktorej môžeme žiadať o dotácie z Ministerstva kultúry SR. V prvom rade budeme žiadať dotáciu na rekonštrukciu strechy, aby sme zamedzili ďalšiemu výraznému chátraniu budovy.

Zámerom obnovy tejto nehnuteľnosti je získať priestory na kultúrno – spoločenské aktivity v obci, expozíciu histórie obce, obecnú knižnicu...

» Električka v Haláši?

Žiadosť na vybudovanie elektrickej prípojky je podaná na stavebnom úrade v Liptovskom Hrádku. Po jej schválení vyberieme zhotoviteľa a do decembra by mohla byť električka zapojená.

Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice, budeme peniaze posielat späť?

Po ukončení verejného obstarávania bola zmluva o dielo na rekonštrukciu požiarnej zbrojnice podpísaná s firmou MEDLA STAV s.r.o. V rámci rekonštrukcie bude prevedená montáž elektrického akumuláčného kúrenia, výmena okien, dverí a brán a oprava streš-

stará škola

ného plášťa (výmena časti krytiny a odkvapového systému, náter zvyšnej časti krytiny, drevené viditeľné časti strechy a veže budú vymenené alebo vybrúsené a natreté). Začiatkom septembra firma začala s prípravnými prácami (zameranie a zadanie okien a dverí do výroby). Koncom októbra by mali byť práce na uvedenej rekonštrukcii ukončené. Fasáda a úprava prístupových plôch sa bude riešiť pravdepodobne v budúcom roku.

Zmluva s Ministerstvom vnútra o poskytnutí finančných prostriedkov na rekonštrukciu zbrojnice, ktorá bola podpísaná v novembri 2018, umožňuje čerpať tieto financie do roku 2022. Takže peniaze sa vracat nebudú.

» Zriadenie zberného dvora, kde s nepotrebným odpadom (akým odpadom?). Kedy sa budú rozdávať kompostéry?

Zriadenie zberného dvora v obciach je zatiaľ dobrovoľné, nie povinné. Naša obec namiesto toho prevádzkuje zberné miesta pri cintoríne a pri Haláši. Zberné miesto pri cintoríne je určené na zber objemného odpadu (nakladanie s týmto odpadom je zahrnuté v cene miestneho poplatku za komunálny odpad). Pozor: drobný stavebný odpad (DSO - tj. 1m³/osoba/rok) je potrebné nahlásiť na obecnú úradu a podlieha poplatku podľa VZN 3/2016. Miesto na uskladnenie DSO určí obecný úrad. Nakladanie s rôznym odpadom nájdete vo všeobecne-záväznom nariadení (VZN) 1/2016 na internetovej stránke obce (obecmaluzina.sk) alebo na obecnú úradu.

Kompostéry sa zatiaľ vo všetkých obciach „nerozdávajú“. Biologicky rozložiteľný odpad s domácností a záhrad budeme riešiť na budúcich zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

» MDŽ – nie sú naše občianky hodné úcty zo strany obce aspoň cestou obecného rozhlasu?

Áno, v minulosti sa týmto spôsobom uctili naše matky a ženy, ale tento rok Jednota dôchodcov usporiadala pri príležitosti MDŽ posedenie na obecnú úradu, čo je podľa mňa omnoho osobnejšie a milšie. No na túto zverejnenú pozvánku zareagovalo iba minimum žien, čo dúfam organizátorov v budúcom roku neodradí.

projekt stará škola

» Situácia s chodníkmi. Nemali by sa k tomu vyjadriť aj občania?

V minulom vydaní Malužinských noviniek som informoval o možnosti čerpania financií z prostriedkov MAS Horný Liptov a začať prípravných prác. Nakoniec sa nám podarilo navýšiť dotáciu na 22500€ na úsek dlhý cca 200 m (od vlni ukončeného chodníka po most, prechod pre chodcov a ďalej až po vjazd k obecnej bytovke). Celý tento úsek leží na obecných pozemkoch. Preto nebolo nutné osloviť dotknutých občanov, ak pisateľ listu myslel na toto. Projekt na poskytnutie nenávratných finančných prostriedkov z programu rozvoja vidieka by mal byť schválený na MAS a PPA do februára budúceho roka. Čiže realizácia prác je naplánovaná na obdobie máj – september 2020.

» Stará škola – špata obce, nie je možné vyvolať majiteľa na odstránenie stavby?

Už traja predchádzajúci starostovia vyzývali pôvodného majiteľa - bezúspešne. Od konca roku 2018 má objekt nového vlastníka. Už je predložený obecnému úradu na vyjadrenie zámer s vizualizáciou: prerobiť starú školu na osem apartmánových bytov. Čo vy na to? Budova leží v „ochrannej zóne pohrebiska“ (50 m od hranice cintorína), na rozmerovo minimálnom pozemku, ktorý je vo svahu s veľkým prevýšením a samotná realizácia ešte predpokladá doriešenie okolitých pozemkov (odpadová voda, parkoviska...).

» Obecný úrad by mal zabezpečiť základné potraviny, keď je obchod Jednota zavretý na 4 dni!

Všetky potraviny sa dajú zabezpečiť v obchode Jednota dopredu. Čo sa týka chleba, ak už naozaj nemáte poruke dcéru alebo syna, či ochotného mobilného suseda, obráťte sa na obecný úrad. Vieme zabezpečiť lieky, zabezpečíme aj chlieb. Len sa treba ozvať. Ak „starostu nemôžete stretnúť v dedine, aby sa veci prediskutovali osobne“, prídte na obecný úrad, alebo zatelefonujte.

Ďakujem za prejavený záujem o veci verejné a pranie úspechov pri zveľaďovaní našej obce.

-Ing. Břetislav Chytil, starosta obce-

Turisti z Malužinej sa zúčastnili 44.ročníka výstupu na Veľký Bok

Veľký Bok s nadmorskou výškou 1727m. n.m. je známou turistickou trasou ako pre Malužinčanov, tak aj pre Klub slovenských turistov z Heľpy. Práve oni boli iniciátorom 44. ročníka výstupu na Veľký Bok. Náš malužinský turistický oddiel na čele s Karolom Grekom a jeho manželkou sa nedal odradiť zamračeným počasím. Autami sme sa vyviezli ku chate Hodruša a odtiaľ sa 16 členný turistický oddiel vydal kamenistým chodníkom do sedla Pod Veľkým Bokom. Druhá skupina vyrazila autobusom z Heľpy do sedla Priehyba, odkiaľ pokračovali po turistickom chodníku smerom na Homôlku a odtiaľ do sedla pod Veľkým Bokom. Náš oddiel sa na chate nezastavoval, lebo predpoveď počasia nebola veľmi optimistická. Keď sme vyšli z kosodreviny na lúčnu pláň porastenú množstvom samostatne stojacich kríkov kosodreviny a malých stromčekov, vietor nás sprevádzal až na vrchol Veľkého Boku. Tam nás čakalo milé prekvapenie. Organizátori KST Heľpa nám pripli odznak 44.ročníka výstupu a zapísali sme sa do pamätnej knihy. Najmladší člen našej výpravy, 8 ročná Veronika Španková dostala osobitnú pochvalu. No najväčšou odmenou pre všetkých boli výhľady, neskutočnosť okolitého priestoru. Pohľad ktorýmkoľvek smerom vyrážajúci dych – Vysoké a Západné Tatry na severe, Ďumbier s Chopkom na západe, Muránska planina na juhu a Kráľova hoľa na východe. Polovica Slovenska na dohľad. Mestá a dediny, prečerpávaciu nádrž Čierny Váh, čo by kameňom dohodil. Jednoznačne je to jeden z najlepších výhľadov u nás vôbec.

Obloha sa začala rýchlo zaťahovať, miestami popráchalo, keď sme sa vracali do sedla. Ešte malá zastávka na poľovníckej chate v Sedle pod Veľkým Bokom, kde sme si mohli dať guláš, alebo čapované pivo. Táto poľovnícka chata stojí z časti na základoch pôvodnej horskej chaty postavenej v roku 1936. Na pamätnej tabuli je uvedené: „Na tomto mieste stála v rokoch 1936 - 44 chata KČST. Po potlačení SNP tu bol sklad potravín, liekov a ostatného materiálu. Pôsobila tu aj

časť Anglo-americkej misie a časť 2 a 3 oddielu partizánskej skupiny E. Bielik a Jánošík. Na Vianoce 26. 12. 1944 jednotky Edelweiss chatu podpálili. Venované pri príležitosti 30. výročia výstupu na Veľký Bok. 6. 8. 2005 KST pri ŠK Heľpa“

Cesta nadol nám ubehla rýchlo. Klub slovenských turistov z Heľpy Vás všetkých pozýva na budúci rok na výročný 45. ročník výstupu na Veľký Bok.

-MaŠpanková-

Ako dieťa ma fascinoval svet pod hladinou, nikdy ma však nenapadlo, že to raz bude moja práca.

Mal šťastie na prácu. Marek Ozdinyi sa venuje tomu, čo ho bavilo ako mladého chlapca. Bocianku vymenil za priehradu a väčšie rieky. Stal sa z neho profesionálny potápač.

» Marek, pracuješ ako potápač, veľmi zaujímavá práca pre niektorých netradičná, ako si sa k nej dostal a v čom spočíva?

Po návrate zo Škótska v roku 2014 som si prirodzene začal hľadať prácu a skúšal som to klasicky cez web portál. Po objavení pracovnej ponuky ma doslova pohltil záujem o informácie týkajúce sa potápania, a tak som v tom nadšení poslal žiadosť, absolvoval pohovor a vybrali ma. Pracujem pre najväčšieho výrobcu elektriny na Slovensku, do ktorého portfólia patrí asi 31 vodných elektrární, 2 atómové a 2 tepelné elektrárne. Na zariadeniach zatopených vodou je potrebné podľa vopred určeného plánu vykonávať údržbu, pričom zasahujeme aj pri náhlych poruchách.

» Venoval si sa v minulosti potápaniu?

Nevenoval. Začalo to prijatím do tejto práce. Samozrejme, že ma ako dieťa po zaoberaní s maskou na tvári fascinoval svet pod hladinou, nikdy by ma však nenapadlo, že to raz bude moja práca. Okrem toho problém v našom potoku Bocianka nebol vo výdrži na jeden nádech, ale v studenej vode, lebo po krátkom potápaní nastal boľhlav.

» Na čo si treba dávať najväčší pozor pri práci potápača? Čo sa ti na nej najviac páči?

Nedá sa zamerať na jednu vec, na ktorú je potrebné najviac dávať pozor. Potápanie so sebou nesie súbor pravidiel, ktoré sa musia dodržiavať. Po vstupe pod hladinu, kde je pri práci väčšinou nulová viditeľnosť, je veľmi dôležitá orientácia a s ňou spojený bezpečný návrat. Vo vode sa môžu nachádzať rôzne plávajúce telesá (stromy, odpad) a tie vytvárajú potenciálne riziko, preto je dôležitá komunikácia (telefón), čo je pri pracovnom potápaní

nevyhnutnosťou. Najviac sa mi na tejto práci páči pestrosť prostredia (vodného aj povrchového), keďže pracujeme každú chvíľu na inej lokalite, veľmi dlho trvá, kým sa stane rutinou. Ja ju aj po piatich rokoch nepociťujem.

» Ako prebiehal tvoj výcvik, kým sa z teba stal pracovný potápač?

Výcvik trval takmer rok. Musel som zvládnuť teóriu potápania, fyziku, potrebnú fyziológiu. Sú to informácie obsiahnuté asi v dvoch knihách veľkosti A4, ďalej naspamäť prevádzkové predpisy a vybranú teóriu technologických zariadení vodných elektrární. Po celkovo 133 dňoch praktického výcviku potápania, bolo potrebné vykonať skúšky pred komisiou, v ktorej si na mňa brúsili zuby potápačský lekár, vedúci skupiny-inštruktor, bezpečnostný technik aj vedúci oddelenia. Skúšky sa konali počas dvoch dní, už tradične na Liptovskej Mare pri korune hrádze, pretože je tam dostatočná hĺbka (42m).

» Ak by sa niekto rozhodol, že by sa chcel tejto profesii venovať, aké kritéria by musel splniť resp. aké požiadavky sú kladené na potápača?

No v prvom rade na Slovensku nie je veľa takýchto pracovných ponúk, momentálne možno žiadna, takže je potrebné šťastie. Pracovný potápač by mal mať technické vzdelanie (strojárstvo, elektrotechnika...) a k tomu skúsenosti zo svojho technického zamerania. Čo sa týka osobných vlastností, určite by nemal mať problém s uzavretým priestorom, nemal by trpieť žiadnymi fóbiami, byť roztržitý, jednoducho taký pokojnejší typ. Potápať sa však môžeme aj rekreačne, po absolvovaní kurzu potápania, teda pod dohľadom inštruktora potápania. Dobrý zdravotný stav a kondícia je samozrejmosť.

» Ako vyzerá typický pracovný deň potápača? Koľko hodín si pod vodou?

Potápačská stanica sa nachádza v Trenčí-

ne a odtiaľ vyrazíme na konkrétnu lokalitu. Po príchode absolvuje vedúci skupiny míting s vedúcim a majstrom na elektrárni, pričom si prejdú naplánovaný rozsah prác, s ktorými nás oboznámi a určí úlohy. Počas ponoru má každý určenú funkciu: vedúci potápačských prác, potápači, vodič potápača a istiaci potápač. V skupine je náš šesť potápačov, nemusíme teda vykonávať tzv. dekompresné ponory, jednoducho sa vo vode vystriedame. Maximálny čas vo vode je rôzny, závisí od maximálnej hĺbky. Na určenie maximálneho času na dne pre danú hĺbku, používame potápačské tabuľky, kde sú uvedené rôzne časy. Napríklad, ak sa ponorím do 18m, maximálny bezdekompresný (bez zastávok) čas je 60 minút. Ak tam potrebujem zostať dlhšie napr. 80 minút, v tabuľkách sú uvedené zastávky, ktoré sa vykonávajú pri výstupe a to 5 minút v šiestich metroch a 5 minút v troch metroch. Súvisí to s nasycovaním tkanív dusíkom, ktorý sa nachádza vo vzduchu. Potápačská teória je podstatne zložitejšia a bohužiaľ nemáme toľko priestoru.

» Aké zážitky si zažil pri potápaní? Čo bizarné si našiel pri potápaní?

Zážitkov je určite mnoho, hlavne pri vtipných nedorozumeniach v komunikácii s kolegami, alebo patálie s počasím, hlavne pri extrémne nízkych teplotách. Stalo sa nám, že potápač po výjdení z vody pri -25°C chcel prejsť cez zábradlie, akonáhle sa ho chytil zostal primrznutý. Pomohla len rýchlovarná kanvica. Najkrajšie je to v zime, ryby akoby hybernovali a niekedy sa zdržujú v húfoch na miestach, ktoré práve kontrolujem, neraz som ich takto vyrušil a odmenou bol poriadny šok, keď sa rozprchlí. Vo vode sa dá nájsť všeličo, kusy nábytku, gauč, raz som vytiahol 50 litrovú tlakovú nádobu na plyn. Ľudia sú veľakrát bezohľadní k prírode.

» Keď sa povie potápanie, tak ako laik si predstavím podmorský svet plný rýb. My však žiadne more nemáme. Aký život je v našich riekach a jazerách?

Život v riekach je určite pestrý, v jazerách by to bolo bez pomoci rybárov trochu horšie. Pri práci však väčšinu rýb vyplašíme. Najčastejšie sa však nestretávame s rybami, ale s mäkkýšmi, konkrétne Kopytko prirastené. Je to malý lastúrník, ktorý sa vo veľkých množstvách prichytí na konštrukcie vtokových objektov (hrablice, vedenia hradielových tabúl, rebríky) a spôsobí komplikácie pri hradení počas údržby. Musíme potom kopytká pracne odstraňovať.

Na záver by som sa chcela touto cestou poďakovať Marekovi za poskytnutý rozhovor.

-kbartkova-

Po stopách partizánov

Myslím, že budete so mnou súhlasiť, keď poviem, že toto leto nám dobrým počasím v skutku prialo. Slnčné dni prevažovali nad tými upršanými a poskytlí dobré podmienky na turistiku. V rámci Malužinského turistického oddielu sme zdolali niekoľko vrcholov Nízkych Tatier. Začalo to túrou na Veľký Bok pri príležitosti 74. ročníka výstupu na tento vrchol. Inšpirovalo nás to a už sme začali premýšľať nad ďalšími túrami, ktoré by sme mohli absolvovať. Ďalšou voľbou bol každoročný výstup na Slemä. Východiskový bod bola Liptovská Porúbka, konkrétne lokalita Skalka. Naša 4-člená skupinka sa vybrala po červenej značke k vrcholu, na ktorom sa nachádza lietadlo z čias druhej svetovej vojny.

Dňa 13. októbra 1944 odštartovalo lietadlo z letiska v poľskom Krosne. Viezlo na pomoc SNP príslušníkov 2. československej paradesantnej brigády. Počas letu však lietadlo v tme narazilo do smrekov a dopadlo na vrchol Slemä. Zahynulo 19 vojakov. Padlých

pochovali na Nižnej Boci, po vojne ich telá exhumovali a previezli na Vojenský cintorín 1. československého armádneho zboru v ZSSR a na vojenský cintorín Háj Nicovô v Liptovskom Mikuláši.

Túra je to vďačná, nie moc ťažká. Meteorológovia predpovedali krásny slnečný deň a tak aj bolo. Počas trasy sa stretávame s rôznymi informačnými tabuľami, ktoré nám podávajú informácie o partizánoch a SNP. Smerujeme po červenej značke k Brtkovici. Táto časť túry je špecifická svojou prírodnou scenériou. Stúpame lesom, sem-tam ideme cez potôčik, musíme dávať pozor na mokré kamene. V okolí je veľa lesných plodov, čo nás spomaľuje, odolať im je ťažké. Po asi hodine kráčania sa dostávame do sedla Brtkovica. Nachádzame informačnú tabuľu a potvrdzujeme si naše tvrdenie, že by sme sa sem dostali aj z Michalova. O rok pôjdeme odtiaľ! Chvilku si oddýchneme a opäť sa púšťame do stúpania, tentokrát po zelenej značke. Naskytujú sa nám nádherné výhľady na Liptovský Hrádok a prilahlé obce. Z batohov vytiahneme sladkú energiu a užívame si výhľady, ktoré sa nám naskytli a zbierame sily na záverečný výstup, ktorý na nás čaká. Vchádzame do lesa a pomaly nám na čelo vystupujú kropaje potu. Stúpa-

nie je naozaj strmšie, čo cítime. „Už len chvíľku a budete na vrchole,“ ubezpečujú nás turisti schádzajúci dole. Poteší nás to. Pár metrov od hlavnej trasy sa na vrchole nachádza lietadlo. Toto miesto sa medzičasom stalo pamätným miestom, o čom svedčí pamätná tabuľa s vencami a každoročný výstup, ktorý sa organizuje pri príležitosti výročia SNP. Na vrchole si oddýchneme, vytiahneme desiaty a kocháme sa výhľadmi na Ďumbier, Chopok či Ohnište so skalným oknom. Práve tu dostávame inšpiráciu na ďalšiu túru. O týždeň neskôr naše kroky smerujú na vrch Ohnište.

Keď to zhrniem, všetky vrchy – Veľký Bok, Slemä, Ohnište sa niesli v duchu SNP. Pri každom jednom výstupe sme sa stretali s informačnými tabuľami venujúcimi sa práve partizánom a ich pôsobeniu v týchto horách. Neustále som rozmyšľala nad tým, aké to muselo byť odvážne, bojovať bez poriadneho vybavenia a koľko to chcelo sily, sebazaprenia a odhodlania nasadiť vlastný život. Vážme si slobodu, stojme na strane pravdy a spravodlivosti a hlavne nezabúdajme na našu históriu, ktorej je SNP súčasťou. Držme sa jej teraz, ale aj do budúcnosti.

-kbartkova-

Na „Bujačej“ začali stavebné práce. Koncom roka 2020 Reštaurácia „Pod Starou zvonickou“ privíta prvých návštevníkov.

„Bujačia“ miestny ľudový názov priestranstva nachádzajúceho sa medzi obcami Nižná Boca a Malužiná. Práve v tejto lokalite rastie nový areál, ktorý prinesie reštauračné a ďalšie doplnkové služby, ktoré v našom regióne chýbajú a pomôžu v budovaní cestovného ruchu.

Píše sa rok 2015. Ing. Peter Žabka realizuje na Vyšnej Boci svoju chalupu. Na Slovensko chodí už cez 20 rokov. Malebné prírodné scenérie, špecifická krása Bockého údolia ho natoľko očarila, že sa po ukončení stavby svojej chalupy rozhodol vybudovať zariadenie, ktoré v tomto mikroregióne chýba. Po polročnom dôkladnom prieskume Bockej doliny sa rozhodol pre lokalitu cca 1 km severne od Nižnej Boce na pozemkoch Urbárskeho spoločenstva Nižnej Boce s miestnym názvom

„Bujačia“. Kedysi sa tu nachádzalo miestne futbalové ihrisko, svoju slávu má však už dávno za sebou. Futbalistov naháňajúcich sa za loptou nahradila vysoká tráva a roky sa nevyužívalo. Teraz sa to však má zmeniť!

Reštaurácia „Pod Starou zvonickou“ tak znie pomenovanie novobudovaného objektu. Názov nie je náhodný, vychádza z určitej symboliky a nesie sa v duchu histórie obce Nižná Boca, nakoľko sa v nej kedysi naozaj takáto zvonica nachádzala, ale pri výstavbe cesty I72 v roku 1938 musela byť zrušená. Zariadenie bude ponúkať širokú škálu služieb. Popri stravovacích a ubytovacích službách sa v objekte bude nachádzať malá pekárňa s vlastnými pekárenskými výrobkami, k dispozícii bude aj možnosť státiť pre karavany s ob-

služným objektom pre tento typ rekreácie. V areáli nebude chýbať ani malá zrubová sauna a kaďa s výrivkou, ktoré sú ideálnym miestom pre oddych a relax po dobrej večeri. Nezabudlo sa ani na najmenších a súčasťou riešeného objektu bude detské ihrisko s rôznymi atrakciami a tiež malá mini zoo, kde budú môcť detičky

obdivovať rôzne zvieratká. Určitá časť priestorov plánovaného zariadenia bude venovaná ukážke histórie života Bockej doliny, replike pôvodnej ovčiarkej koliby, bockého lúčneho senníka, tematike ovčiarstva, poľovníctva a pod. Pri reštaurácii sa bude nachádzať zvonica s vyhlídkou na celý areál a blízke okolie. Celkový dojem bude dotvárať malá vodná plocha v severnej časti riešeného územia. Kapacita zariadenia bude 150 miest na sedenie, v rámci ubytovacej časti to predstavuje 40 lôžok. Predpokladaná doba dokončenia je mesiac december v roku 2020, následne by malo byť zariadenie pripravené na spustenie do prevádzky. Zo spomenutého vyplýva, že ide o areál so širokou škálou služieb, návštevníci si vychutnajú rôzne gurmanské špeciality, oboznámia sa s miestnou históriou, pokochajú sa krásou tunajších hôr, načerpajú novú energiu a oddýchnu si. V jednom zariadení sa tak slúbilo dokopy nielen stravovanie, ale aj ďalšie doplnkové služby, ktoré spoločne vytvoria neopakovateľnú atmosféru.

Iniciátorom myšlienky takéhoto objektu a samotným investorom je Ing. Peter Žabka, architektonické stvárnenie navrhol Ing. Arch. Igor Karkošiak, samotnú realizáciu má na starosti firma Miroslav Nikel s.r.o. Okolie a všetky upravené plochy budú prísne rešpektovať prírodné pomery s tým, aby zariadenie čo najúčinnejšie spĺyvalo s okolitou prírodou a poskytovalo okrem gurmánskeho zážitku i čo to z histórie obce Nižná Boca resp. celej doliny, informácie o faune a flóre blízkeho okolia, o prírodných zvláštnostiach, o zvyklostiach obyvateľov. Snahou investora, projektanta a dodávateľa diela je, aby naozaj toto zariadenie také aj bolo. Výnimočnosť zariadenia už posúdia však samotní návštevníci.

Za poskytnuté informácie ďakujem Ing. Arch. Igorovi Karkošiakovi a Ing. Petrovi Žabkovi.

-kbartkova-

Horárova modlitba

Krokom výstupu vítajú ma rady Ohništných brál
Z pohľadu od Bystrej tvoria s Oknom v hrebeni nádherný bielostenný tvar
Čakal som podvečer na okraji starej hory na hôrneho vtáka hlucháňa
Jeho pôvod v tisícročiach

Tu v týchto miestach v noci hraduje k môjmu oddychu izba
to salašná koliba, pričňa – posteľ na nej čečina
Nočná pohoda rušená žalostným vytím vlka do skorého rána
Vo včasné ráno v dialke Rovnej hole – vyššieho horského hrebeňa
počuť bublanie s ušujkaním bojovného holniaka
Z neurčeného smeru preletela rýchlym letom kvorkajúca sluka
Preletom išla tam, kde je jej živná pôda – s bažinou lúka
A tu zrazu známy verš lásky hlucháňa p-pt-pt, výlusk
Nakoniec brúsenie v porovnaní kosca lúky – kosa ostrenie
Úchvatný jeho tok

Už je ráno, je jar, ostatné vtáctvo spevom oživa
Najviac drozdy
Vynímajú sa daťle, čo v hrdle pružnú strunku majú
Neopomeniem kukučku s jej zvonivým hlasom
Spevy operencov s príznačných hlasov

V zorách svitu videlo som ako sa hora modlila:
Vánok teplovzdušných výrov
ticho a moja pokora – až dojmavá tá chvíľa
Obloha plná hviezd v zániku
Blednutý mesiac
Zobudila sa celá príroda
Striebi sa rosa viac a viac
Vôkol sa hora ľahučko chveje, ba až trbliece
Farby zelene – nového kvetenstva vynímajú sa ako horiace sviece

Už je deň
V okraji hory na hornej poľane lenivo istiac skúmavo
vyšla jelenica s potomkom i dva hravé jelene
Pohľad v krásu prírody je len Božím dopriatím
Také bolo ráno naplnené všetkých mojich želaní

Preto, ďakujem Ti, milý Bože za nádherné chvíle a čas
Modlím sa k tebe za dar prírody – všetkých jej krás
S úctou a s modlitbou k Tebe, k Tvojej prírode vrátim sa zas
Amen.

Pavol Lenko, Máj 2019

Príbeh o rozsypaných jablkách na letisku...

Skupina mladých manažérov po týždňovom školení bežala chodbami letiska. Bol piatok večer a všetci sa chceli vrátiť domov na víkend. Meškali. Ich let už bol hodnú chvíľu ohlásený.

Utekali letiskovou halou s kufríkmi, lístkami a pasmi v rukách. Zrazu sa dvaja nechtiac potkli o stánok s ovocím a vrazili do košíka s jablkami. Košík sa vysypal a jablká sa rozkotúľali po zemi.

Mladíci bežali ďalej. Ani sa nezastavili a neobzreli, aby stihli nastúpiť do lietadla. Všetci okrem jedného. Posledný z nich zo súcitu k majiteľke stánku zastal. Zakričal svojim priateľom, aby šli bez neho a zavolať manželke, že pocestuje nasledujúcim lietadlom.

Vrátil sa k terminálu a videl, že všetky jablká sú ešte stále na zemi. Bol prekvapený, keď zistil, že majiteľka stánku je slepé dievča. Dievča plakalo, veľké slzy mu stekali po lícach. Ohmatávalo podlahu, márne sa snažilo pozbierať jablká. Prechádzalo tadiaľ množstvo ľudí, no nikto sa nezastavil, akoby nikomu nezáležalo na tom, čo sa stalo.

Muž si pokľakol k dievčaťu, pozbieral jablká do košíka a pomohol dať pult na miesto. Všimol si, že veľa jablák sa pri páde potľklo, a tak vybral peňaženku a opýtal sa dievčiny: „Si v poriadku?“ ona s úsmevom prikývla. Muž jej vložil do ruky sto eur so slovami: „Vezmi si ich, prosím. To je za tú škodu, ktorú sme ti spôsobili. Dúfam, že sme ti úplne nepokazili deň.“ Mladík odchádzal, ale dievča za ním zakričalo: „Pane...“ Zastal, otočil sa a zahľadel do jej slepých očí.

Vtom sa dievča spýtalo: „Ty si Ježiš?“

Zostal nehybne stáť, niekoľkokrát sa váhavo otočil, až potom pokračoval smerom k lietadlu. V duši mu rezonovala otázka: „Ty si Ježiš?“

A čo my, správame sa tak, aby si nás ľudia mohli pomýliť s Ježišom?

-MaŠpanková-

Obecný úrad Vás pozýva

Vyrezávanie tekvíc - dňa 19. 10. 2019 o 14.00 na obecnom úrade

Posedenie dôchodcov - dňa 8. 11. 2019 o 15.00 na obecnom úrade

Zdobenie medovníkov - dňa 8. 12. 2019 o 14.00 na obecnom úrade

Vianočná kapustnica - dňa 14. 12. 2019 od 11.30 v Haláši

Silvestrovský punč - dňa 31. 12. 2019 o polnoci pred požiarňou zbrojnicou

Presnejšie informácie budú zverejnené na obecnej stránke a na obecnej tabuli obce. Všetci ste srdečne vítaní!

DOBRÉ RADY

Brusnice

Prvým a najznámejším účinkom brusnice je vplyv na močovú sústavu. Vďaka tomu, že plody obsahujú proantokyandíny, pomáhajú brusnice pri bakteriálnych infekciách a zápaloch močových ciest. Môžu pôsobiť tak na akútne problémy, ako aj dlhodobu a využívať sa ako prevencia na podporu zdravého fungovania močovej sústavy. Preventívne pôsobia aj proti inkontinencii. Brusnice majú pozitívny vplyv na vysoký cholesterol aj vysoký krvný tlak, podporujú zdravý stav ciev. Rovnako pomáhajú napríklad pri paradentóze a pri rôznych infekciách a zápaloch v ústnej dutine. Zabraňujú baktériám usídlieť sa v ústnej dutine a sú aj prevenciou proti zubnému povlaku. Brusnice podporujú chuť do jedla, majú pozitívny účinok na trávenie, vylučovanie žlče a na pravidelnosť stolice. Trápi vás reuma alebo chcete preventívne pôsobiť proti osteoporóze? Brusnice pod-

porujú tvorbu kostného tkaniva. Rovnako tak majú pozitívny vplyv na zdravie vlasov, pokožky a nechtov. Medzi ďalšie pozitívne a priaznivé vplyvy brusníc na ľudský organizmus patrí všeobecne antioxidačné pôsobenie, podpora obranyschopnosti buniek, podpora nervového systému a tiež aj vplyv na lepšiu regeneráciu očného purpuru.

Ak užívate brusnice v tabletkách, POZOR na predávkovanie. Nadmerné užívanie môže spôsobiť vedľajšie účinky týkajúce sa tráviaceho traktu, napríklad podráždenie žalúdka, hnačku či nevoľnosť. Brusnice by sa nemali užívať spolu s liekmi určenými na riedenie krvi, rovnako tak si treba dať pozor na kombináciu s inými liekmi určenými na úpravu krvného tlaku. V extrémnom prípade môže na základe dlhodobého užívania, čiže viac ako 2 či 3 mesiace po sebe, prísť aj k tvorbe obličkových kameňov.

-Mašpanková-

Informácie pre majiteľov psov - osadenie smetných nádob

Viackrát sme v našom časopise písali, sťažovali sa, upozorňovali, ako nás trápia psie výkaly po našej dedine. Bohužiaľ aj na miestach, kde sa hrajú deti, ale aj na verejných priestranstvách a pietnych miestach. Na podnety občanov obec pristúpila k zakúpeniu a osadeniu 3 smetných nádob na psie výkaly. Koše sú osadené pri Lesnej správe, na rohu Haláša a pri detskom ihrisku. Je možné do nich vhadzovať psie výkaly, ktoré ale musia byť hygienicky zabalené. Psie výkaly môžu majitelia psov vhadzovať aj do nádob určených na komunálny odpad. Na problematiku psích exkrementov sa dá pozrieť z niekoľkých hľadísk. Jednou z nich je estetika prostredia. Samozrejme, že vás napáli, ak vy poctivo zbierate a vhadzujete do koša a potom stúpate na hovienko iného psíka. Zo zdravotného hľadiska psie exkre-

menty môžu obsahovať rôznych cudzopasníkov (pásomnice, hlísty...) a spôsobovať choroby napriek tomu, že vy držíte psíka v čistote. Zvlášť nebezpečné sú pre deti, ktoré sa hrajú na ihriskách, v parkoch. Finančná stránka majiteľov psíkov tiež nie je zanedbateľná. Potrebujete mikroténové vrecko vždy, keď idete psíka venčiť. Ale z hľadiska životného prostredia je lepšie používať papierové vrecko – môže byť už použité z múky, cukru... Používaním smetných nádob chránite naše zdravie, zdravie našich detí, ale aj vášho psíka. Dúfame, že prijaté opatrenie sa stretne s pozitívnym ohlasom u majiteľov psov, ako aj ostatných občanov.

-Mašpanková-

MANŽELSTVO UZAVRELI

Dňa 29. 6. 2019 uzavreli manželstvo **Anna Krúpová** a **Vladimír Lajš** v Národopisnom múzeu v Liptovskom Hrádku. Svadobná hostina sa konala v Pizzerii v kultúrnom dome v Liptovskom Hrádku.

Eva Čonková a **Marcel Hajdúk** uzavreli manželstvo v júni 2019.

Jedine láska je schopná spojiť živé bytosti tak, aby sa dopĺňali a naplňovali, lebo iba ona jediná ich vyberá a spája tým najhlbším, čo je v nich

Viete, že...

- Základnú školu v Hybiach navštevuje z Malužinej 7 žiakov ?
- Materskú škôlku v Kráľovej Lehote navštevuje z Malužinej 1 dieťa ?

Oznamy:

Dňa 9. 11 a 16. 11. 2019 budú prebiehať preventívne protipožiarne kontroly v rodinných a bytových domoch. Kontroly budú vykonávať 2 hliadky.

1. skupina - vedúci Róbert Ozdýnyi, členovia Roman Pavelka, Vladimír Šak

2. skupina - vedúci Štefan Lipták, členovia Andrej Chomo, Zuzana Ráchelová

Prosím obyvateľov, aby umožnili vstup členom DHZ do predmetných objektov

OPUSTILI NÁS

Po dlhej a ťažkej chorobe nás 12. 8. 2019 vo veku 77 rokov opustila pani Margita Gonšenicová. Smútiaca rodina, priatelia a známi sa rozlúčili s drahou zosnulou v dome smútku v Malužinej, kde ju vyprevadili na večný odpočinok. Prežila si toho veľa, teraz už odpočíva v pokoji! Česť Tvojej pamiatke!

*Keď sa jedny dvere zavriú,
iné sa otvoria...*

BLAHOŽELÁME JUBILANTOM

Oslávili okružle životné jubileá:
v septembri – Pavel Lenko – 80 rokov
Anna Staroňová – 85 rokov

*Nemeraj deň podľa toho, koľko zožneš,
ale podľa toho, koľko zaseješ.*

Malužinské Novinky - noviny obce Malužiná,
vydáva Obecný úrad Malužiná,
tel. č. 044/5292 221,
email: obecmaluzna@stonline.sk
redaktori: Kristína Bartková, Marta Španková
grafika: jennym, s.r.o.